

BUYRULDI

Prof. İ. HAKKI UZUNÇARŞILI

T. T. K. azasından Balıkestr Meb'usu

Emretmek, ferman etmek, hükmeylemek manalarına gelen «buyurmak» mastarından alınan «buyruldu» tabiri Osmanlılarda bir tabir ve bir ıstılahı mahsus olmuştur. Buyurmak mastarından alınarak türkçemizde kullanılmış ve kullanılmakta olan bir hayli müştakları daha vardır. Meselâ buyruk, emir, hüküm, yarlıg, ferman manalarına geldiği gibi buyruk tutmak, emir ve fermana itaat etmek, muti olmak demektir: buyurma = emretme demek olup elden buyurtmak, elden havale ettirmek, verilen hükmü kâğıdın üzerine yazdırmak, kâğıt buyurmak, icab eden maslahatı tahriren emir ve havale eylemek mefhumlarını ifade eder. Makamı tazim ve ihtiramda, ifade buyurmak, teşrif buyurmak, ikamet buyurmak, emir buyurmak, iltifat buyurmak gibi mürekkeb mastarlar bugün dahi lisanımızda kullanılmaktadır.

Buyruldu ve buyuruldu (buyuruldu) ıstılahı Osmanlı Devleti muamelâtında, Vezir ve Beğlerbeğiler tarafından bir işin ne suretle yapılacağı hakkında ya re'sen veya bir muamele üzerine derkenar suretiyle verilen direktifin adıdır. Her hangi bir iş hakkında (şöyle yapılması emrolundu) yerine tazimen (şöyle yapmak buyuruldu), (...hükümleri yazılmak buyuruldu), (Babıâliye takdime müsa-reat edesiz deyu buyuruldu), (... hilâfından mücanebet idesiz deyu buyuruldu) ilâh... gibi emirlerin sonuna gelen bu tabiri mahsustan dolayı Veziriâzam, Vezir ve Beğlerbeğilerin emirnâmelerine «buyuruldu» denilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun ilgasına kadar sadrıâzamların ya re'sen veya bir muamele dolayısıyla mektubi kaleminden yazılan kâğıtlara « buyuruldu-i sâmi » ismi verilmektedir. Bu buyuruldu'nun divan yazısı diye maruf olan yazı yâni «divanî yazı» ile yazılması ve baş tarafına da Sadrıâzâmın ismini havi sadaret mührünün basılması usuldendi. Bu buyuruldu'nun sonundaki «buyruldu» tabiri Tanzi-

mattan itibaren eski şeklini değiştirmiş ve nûmuneler arasında görüleceği üzere daha kısa bir şekil almıştır.

Buyruhduların sonundaki «buyruıldı» tabirinin bir işareti mahsusa şeklini almasından sonra o şekle bakarak bunu «emrimdir» diye okuyanlar da vardır: Hattâ ben de tetkik ettiğim yüzlerce vesikadaki bu yazıyı emrimdir diye okumakta idim. Merhum muallim Cevdet ise muamelâtın hitamına delâlet eden «resit» kaydı ile bunu karıştırmıştı; fakat başvekâlet arşivindeki tasnif heyeti azasından Bay Fehmi bu vesikaların en eskilerinden başlayarak bunları tetkik etmeğe başlayınca «buyruıldı» tabirinin nasıl bir şekli mahsus haline geldiğini meydana çıkarmıştır.

Bu vesikaların şimdiki halde en eskisi 990 H. 1582 M. tarihli olup Divanı Hümayundan Veziriâzam namına yazılan derkenardaki buyruıldı yazısı aynen şöyledir.

بیورلیدی ۲ ص ۹۸

995 H. 1587 M. tarihli Balıkesir kadısının bir ilâmın üzerine divandan yazılan derkenardaki buyruıldı yazısı ile şu suretle yazılmıştır.

بیورلیدی ۲ ص ۹۸

Burada buyruıldının «bu» harfleri görülmekte ve her iki buyruıldının şekilleri de birbirine benzemektedir. Divan derkenarı «Rados Beyine teslim olunmak buyruıldı» diye yazılıdır.

997 H. 1859 M de İbrâil kadısı ve aynı zamanda müfettiş tayin edilmiş olan Mahmud'un gönderdiği bir inha üzerine «mahlûl ise buyruıldı» derkenarının buyruıldısı bundan evvelkine müşabih olup kuyruğu uzundur ve şöyledir:

983 H. 1575 M. de zeamet Beratını zayi eden Dülgerzâde Mustafa Çavuşun Beratının tecdidi için künyesinin tetkikına dair olan bir muamelenin başındaki buyruldu işareti:

«Şartıyla kaydından buyruldu» ibaresiyle geniş bir şekil arzetmekte ve bundan sonraki 1002 Hicret tarihli şekil ise buyruldu'nun işarete inkılâbını göstermektedir:

Yazı «mucibince Buyruldu» ibareli olup bundan sonraki buyruldu tabirleri bu son şeklin daha fazla kuyruklu olarak devam ettiğini göstermektedir.

Buyruldu'nun bir işareti mahsusa haline gelmesinden itibaren vezir ve beğlerbeğilerin verdikleri buyruldu şekillerinin fotoğrafleri tetkik olunabileceğinden bu şeklin «emrimdir» ve «resit» demek olmadığı meydana çıkar.

✽

Vezir ve beğlerbeğilerin buyruldu denilen emirnameleri beyaz üzerine yani re'sen verilmiş ise buyruldu'nun sonundaki ta-

rih yerine « buyruldu » işaret çekildikten sonra bu emirnamenin sahte olmadığını bildirmek için buyruhdanın baş tarafına ve yazının birinci satırının sağına vali olan vezir veya Eyalet beğlerbeğisinin resmî mührü basılırdı. Bu buyruhdılar vali, vezir veya beğlerbeğinin Eyaletindeki divandan çıkardı. Nasıki Veziriâzamın buyruhdıları da Divanı humayun kaleminden yazılır ve buyruhdısı oradan çekilirdi. Devlet payitahtında Veziriâzam veya Sadriâzamdandan başka hiçbir kimse pençeli buyruhdı çekemezdi.

Eğer buyruhdılar her hangi bir muamele üzerine yazılacak ise o muameleli kâğıdın üstüne yazılır ve altına buyruhdı işareti konduktan sonra üstü de valinin resmî mühriyle mühürlenirdi. Yalnız Tanzimattan sonra ve bilhassa İmparatorluğun son devirlerine doğru Sadriâzam buyruhdılarının mutlaka muameleli evrakın üstüne yazılması usulü terkölunarak « buyruhdı-i Sâmî »lerin tahriratın alt tarafına yazıldıkları görülmektedir.

Bu izahattan sonra gerek hükümet merkezindeki muamelâta ve gerek Eyalet valilerinin verdikleri muhtelif şekildeki buyruhdılara dair vesika suretlerini tarih sırasıyla aşağıya yazıyorum.

Vesika I ve buyruhdısı:

Boyâbât haslarından olan çeltik mukataası iltizamına dair olan bir muamele ve bunun sureti iltizamı hakkında buyruhdı:

امانة
مقاطعة چلتوك انهار وخصاء بوى آباد درعهده مصطنى [ارباب تيمار بوجه التزام عن اول مارت
الواقع فى ٣ سنه ٩٨٧ مدت التزامش تمام شد

تيمار خود

وجه مشروح اوزره عرض اولدقده
زوده والتزاملى مطالبه تحویل
اخترنده ابتداء ايكى بيك آقچه
تجارهاسى وزير بيك اوزره وزيريكده
يكره بيك آقچه يار ومالدارلر
بورتلر كئيل وزير بيك شرطلارور بيك
بيرولدى فى ٣ ص سنه ٩٩٠

طالب

مى بن كمال ء قرية موره تابع قضاء فارغو درلواء طالوى بروجہ انتزام بروجہ عرض مولانا حاجى حسن قاضى قسطمونى المفتش وحاجى محمد الناظر

بشرط تيمار شده	الت	زام
عن ابتدا	مزبورکه مقاطعة مزبورہ عن اول مارت	
۳۰۰۰	الواقع في ۶ صفر سنہ ۹۹۰	
	في ثلاث سنين	
	۲,۹۰۰,۰۰۰	

في ثلث سنين
۱۰۰۰۰۰

في الاصل

مقاطعة مزبورہ درعهده مصطفی امين ملتزم
عن اول مارت الواقع في ۳ محرم سنہ ۹۸۷
في ثلث سنين
[۲,۸۰۰,۰۰۰]

بالبال

مقاطعات مفتشى قسطمونى قاضيسى مولانا حاجى حسن داعيلرى و ناظر حاجى محمد قوللى عرض كوتدروب قسطمونى سنجاغنده بوى آباد انهارى چلتوكى و خاصلىرى مقاطعه سنه طقوز يوز سكران يدى محرمناك اوچنده واقع اولان مارت ابتدا سندن اوچ ييله يكرى سكرى يوك آقچيه التزامه امين اولان مصطفى نك تحويلى تمام اولمغه قريب اولمغىن مى بن كمال نام كسنه كلوب مقاطعة مزبورہ نك تحويلى جديدك طقوز يوز طقسان صفرينك آلتينسنده واقع اولان مارت اولندن بر يوك آقچيه زياده ايله اوچ ييله يكرى طقوز يوك آقچيه التزام و قبول ايدوب شول شرطله كه كندوبه ابتدا دن اوچ بيك آقچيه تيمار ايچون حالا حكم شريف صدقه بيور يلوب و تحويلى عتيقه كلنجه كور يلوكلان محاسبات موجبجه محاسبه لى كور يلوب مواجب قديمدين بوى اللى آقچيه ايله خضر بن شاه محمد بروجہ كفالت قابض مال اولوب و كتاب وساير خدام دلدو كى كسنه لر كندو عرضيله اولوب تحويلى آخريته دكين آخردن كسنه نك عرضيله ويريله و آغستوسدن آغستوسه ارساليه آقچيه سنى ناظر دخل ايتيوب خزانه حاضره يه مفتش معرفتيله كندو ويا آدمى ايله تسليم ايلوب آخردن كسنه دخل و تعرض ايليه بوى آباد و فارغو قاضيلرى حضورنده قانون اوزره ضرر ماله يراز كفيل و مزكيلر و بروب بده مقاطعه مباشرت ايلك اوزره برات شريف صدقه بيورلىق بابنده عنایت رجا ايدرلر

Bu iltizam işinin hulâsası şudur:

Timarlı sipahilerden Mustafa isminde biri Kastamonu sancağı-nın Boyabât nehirleri yanına ekilen çeltik ile orada Maliyece idare ve ihale olunan haslar mukataasını 987 Hicret senesi içindeki mart ayının iptidası gününden itibaren üç sene müddetle yirmi sekiz yük akçeye (yüz bin akçe bir yükür) iltizam etmiş.

Bunun müddeti nihayet bulmak üzere iken Memi bin Kemal adında diğer biri kendisine iptidadan timar verilmek şartıyla bu mukataayı bir yük akçe fazlasıyla müddeti hitamında iltizama talib olmuş ve mukataat müfettişi olan Kastamonu kadısı ile mukataat nazırı da mültezim ile aralarında tekarrür eden bazı şartlarla iltizamın Memi bin Kemale verilmesini arzetmişlerdir.

Bu arz mucebince keyfiyet hükümetçe tetkik olunarak aşağıdaki şartlar ile iltizama talib olan Memiye verilmesini divan muvafık bulmuştur: Divanın kararı yani Vezirîâzamın buyruğudur şöylece :

«Vechi meşruh üzere arzoldukda ziyade ve iltizamları mukabelesinde tahvil ahırında ibtidaen iki bin akçe timara emir verilmek üzere ve yüz binde yirmi bin akçeye yarar ve maldar yerli yurtlu kefil vermek şartıyla verilmek buyruldu fi 3 s [safer] sene 990».

Divanın kararında, yeni mültezimin iptidadan istediği yani timarlı sipahiye yeni kaydolunmak üzere arzu ettiği üç bin akçelik timar iki bin akçe olarak kabul ediliyor. Bundan başka yeri, yurdu belli, mal sahibi birinin yüz bin akçede yirmi bin akçeye kefil olması şart konuyor.

Bu vesikada iltizam ve mukataaların, 354 gün olan Hicret senesi üzerine değil 365 gün olan Rumi sene üzere verildiği görülmektedir.

Vesika II ve buyruğudur :

995 Rebiulevvel [1587 Şubatta] Balıkesir sancağında Nişancı Paşa haslarına subaşı olan Sinan, reayadan olup her hangi bir sebeple ve mahkeme kararıyla kendi hapsine verilen Ahmed ismindeki mücrimin [1] bazı sipahizâdeler tarafından silâhla tehdid neticesinde kendi hapsinden alındıklarını Balıkesir kadısına müracaatle şikâyet etmiş, kadı şahidler celbiyle davayı tedkik ile şikâyetin vaki olduğunu hükûmete arzetmiş ve bunun üzerine bu sipahilerin ele getirilip küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönde-

[1] Emiri veya mülk ve vakıf arazi kime dirlik, mülk ve vakıf olarak verilmiş ve nereye tahsis edilmiş ise oradaki reaya yani halk ta bunların reayası sayılırdı. Bundan dolayı bilmukakeme cürmü sabit olanların da bunların hapsinde bulunmaları kanundu. Bundan dolayı Nişancı hassının reayası olan Ahmet te, Nişancı Paşa tarafından Balıkesirdeki kendi hassının Subaşı olan Sinanın hapsinde idi.

rilmesi ve sonra da bundan sarfı nazarla habsedilmek üzere Rados Beyine teslim edilmesi emrolunmuştur [1].

Eski harflerle sureti:

مذکورہ بالا کے متعلقہ
مذکورہ بالا کے متعلقہ
مذکورہ بالا کے متعلقہ
مذکورہ بالا کے متعلقہ
مذکورہ بالا کے متعلقہ
مذکورہ بالا کے متعلقہ
مذکورہ بالا کے متعلقہ
مذکورہ بالا کے متعلقہ
مذکورہ بالا کے متعلقہ
مذکورہ بالا کے متعلقہ

درکاه ہلک مدار و بازگاہ کردون وقار ترابنہ عرض داعیٰ بیفقدار بودرکہ قدوۃ
الاماجد والاکارم جامع المحامد والمکارم درسعادتہ نشانجی پاشا حضرتلرینک باش
کلبہ خاصلربنہ بالفعل صو باشی اولان سنان بنددرلی بو فقیرہ کلوب عرض شکوا
ایدوب ناحیہ مزبورہ دن آلاجالر نام قریہ سا کنلرندن احمد و محمد وحسن نام سیاهی
زادملر سجل قاضی ایلہ حبسمہ ویریلان احمد نام مجزی قریہ مزبورہ دہ علی ملاءالناس
اوزریمزہ کلوب حبسی باصوب ضربی آلت حرب ایلہ آلمزدن آلوب ظلم و حیف ایلدیلرہ
اهالی ولایتدن سؤال اولنوب عرض اولتیق طلب ایدهرم دیمکین جم غفیر وجم کثیردن
استفسار اولندقدہ فی الواقع مزبورلر مرقوم صو باشی تک وجہ مشروح اوزرہ حبسنی
آلت جرمہ باصوب بی وجہ انندن آلوب اطلاق ایلیوب کلی تعدی ایتمشلر دیو خبر
ویردکرندہ نظام عالم ایچون بو مقولہ لک حقلرندن کننمک لازم اولغین بعدالالتماس
شولکہ واقع حالدر دردولت نصابہ عرض اولوندی؛ باقی فرمان درعدلکدر تحریراً
فی اوآخر ربیع الاول سنہ خمس وتسعین وتسعمایہ

اضعف عبادالباری
محمد القاضی بالیکسری

Yeni harflerle Balıkesir Kadısının ilâminin sûreti :

Dergâh-ı felek medâr ve barigâh-ı gerdun vekar tûrabına arz-ı dai-i bîmâkdar budur ki kıdvetül'emacidi vel'ekârim Cami-ulme-hâmidi velmekârim deriseadette Niçancı Paşa hazretlerinin Başgelembe Haslarına bilfiil Subaşı olan Sinan bendeleri bu fakire gelüp arzı şekva idüp Nahîye-i mezbureden Alacalar nam karye sakinlerinden Ahmed ve Mehmed ve Hasan nam Sipâhizadeler

[1] Timarli sipahilerin mahalli kadılar tarafından muhakemeleri divanın müsaadesiyle olur ve haklarındaki karar da yine o suretle tatbik edilirdi. Buyruldıda bu üç sipahinin iptida küreğe konulmak üzere İstanbula sevkleri emrolunmuş ise de sonradan derdest edilerek Rados adasına gönderilmeleri münasip görülmüştür.

*sicilli Kadi ile hapsime verilen Ahmed nam mücrimi karye-i mez-
burede alâmeleinnas üzerimize gelüp hapsi basup darbî aleti
harb ile elimizden alup zulmü hayf eylediler; ehali-i vilâyetten
sual olunup arz olunmak talep ederim dimeğin cemmî gafir ve
cem'i kesirden istiftsar olundukta filvaki mezburler merkum
Subaşının veçhi meşruh üzre hapsini aleti cürm ile basup bivecih
elinden alup ıtlak eyleyüp küllî teaddi itmişler deyu haber ver-
diklerinde nizama âlem için bu makulelerin haklarından gelin-
mek lâzım olmagın badelittimas şol ki vaki-i haldir deri devlet
nisaba arz olundu ; bâki ferman deri adlıdır. Tahriren fi evâhiri
Rebiulevvel sene hamse ve tisine ve tisamie.*

*Ez'afü İbadilbâri
Mehmedül kadi Bibalıkkesri*

*Bu ilâmın üst kenarında şu buyruldu vardır:
Mezburlar ele getirülüp bunda gönderile ki küreğe konula
deyu Buyruldu. Rodos beyine teslim olunmak buyruldu*

Vesika III buyrulması :

محلول ایسه بوزر وادی
۹۷ سنه
۱۵ ش
محلول ایسه بوزر وادی اوزره

درگاه سادات دستگاه و بارگاه عظمت پناهه عرض داعی* بی اشتباه بودر که آق کرمان
اسکله سندن یومی اون آچمه علوفه به متصرف اولان عثمان اوغلی احمد فوت اولوب
علوفه سی محلول اولمقین اشبو حامل ورق مولانا شیخ محرم اهل علم و صالح و صدقات
پادشاهی به لایق و مستحق اولمقین عنایت اولمقین رجاسنه پایه سریر عالم مصیره عرض
اولندی؛ باقی فرمان در عدلکدر. تحریراً فی اواسط ربیع الآخر سنه سبع و تسمین
و تسمایه

العبدالداغی محمود
انقاضی بابرائیل
المفتش

Dergâhı seadet destgâh ve barigâhı azamat penaha arzı dai-i
biiştibah budur ki Akkirman iskelesinden yevmî on akçe ulûfeye

mutasarrıf olan Osman oğlu Ahmed fevt olup ulûfesi mahlûl olmağın işbu hamil-i varak Mevlâna Şeyh Muharrem ehli ilm ve salih ve sadekati padişahiye lâıyk ve müstahak olmağın inayet olunmak recasına payei seriri âlem masire arzolundu bâki ferman deri adlıdır; tahriren fi evasıtı Rebiulâhır lisene seb'a ve tis'ine ve tisamie

Elkadi bi İbrail
elmüfettiş

Bunun yerine

Mahlûl ise Buyruldu fi 15 Ş sene 97

997 Rebiulâhır [1589 Mart] tarihli olan bu inha, İbrail kadısı tarafından gönderilerek Akkirman iskelesinde münhal bulunan bir vazifenin ehli ilim ve sulehadan birine tevcihi rica edilmektedir.

Vesika IV ve buyrulduası :

983 Safer [1575 Mayıs] tarihli Beratını sefer esnasında zayi etmiş olan Divanı hümayun çavuşlarından Dülgerzade Mustafa, zayiinden verilmek üzere yeni Berat istemiş ve bu hususta defterde tetkikat yapılp sabit olduktan sonra usuliyle verilmesi te-karrür etmiştir. Buna dair Mustafanın müracaatiyle yapılan muamele şöyledir.

بند
دولکرزاده
مصطفی چاوش

سلطانم

دولتو وسادتلو حضرتلرینک خاکپای شریفلرینه عرض حال حقیر بودرکه
بم سلطانم خداوندکار سنجاغنده یکدیجه طرفلو و بوزلو ناحیه سنده قره بورجک نام
قریه وغیریدن یکرمی یدی بیک سکز یوز قرق یدی آنچه زعامتم اولوب براتم سفرده
ضایع ایدوب وآلتمش داخل چاوشلرندن اولوب سلطانمندن مرجودرکه قیدندن اخراج
ایدوب ویریلی عتایت بیوریله باق فرمان سادتلو سلطانمکدر

بند
دولکرزاده
مصطفی چاوش

sultânım?

Devletlû ve saadetlû hazretlerinin hakipâyı şeriflerine arzıhal-i hakir budur ki; benim sultanım Hudavendigâr sancağında Yeniceî Taraklu ve Borlu Nahiyesinde Karabürcek nam karye ve gayriden yirmi yedi bin sekiz yüz kırk yedi akçe zeametim olup beratımı seferde zayi idüp ve altmış dahil çavuşlarından olup sultanımdan mercudır ki kaydinden ihrac idüp verilmesini inayet buyurula. Baki ferman saadetlû sultanımıdır.

Bende
Dülgerzade
Mustafa Çavuş

Bu vesikanın üzerine istidanın fotoğrafisinde görüleceği üzere «mahalli görüle» diye istid'a Defterhaneye havale olunmaktadır. Zeametın Mustafa çavuşun üzerinde olduğu ruznamçe ve esas Tapu defterinde görülerek muamelesi şöyle tesbit edilmiştir.

Veçhi meşruh [üzere] ruznamçe mukayyet

Nahiyei	Karyei
Yeniceî Taraklu derlivâi Hüdavendigâr zaamet	Karabürcek ve gayrühü 27847

benamı Mustafa çavuş

Berat şüt
fi 29 Safer sene 983

Bu muamele tamam olduktan sonra istida tekrar divana gönderilerek Mustafa çavuşun maruzatının tahakkuk etmesine mebni divanı hümayundan Veziriâzamın emri üzerine ve « şartıyla kaydından buyruldu » derkenariyle istida sahibine zayıinden Berat verilmesine müsaade ediliyor.

Vesika V ve buyrulması:

1081 Receb tarihli [1765 Birinci kânun] sarraf başıya hitaben beyaz üzerine buyruldu:

صح
سنگه صراف باشيسك
حاليا مجدداً بنا اولنان سفينه نك مقدمه نالكز اون بش بيك پاره ويروب اشبو
بوپورولدى ايله عامل اولاسين

[بوراده بوپورولدى اشارتى واردر]

۲۵ ب [رجب] سنه ۱۰۸۱

Sah

Sen ki sarraf başısın

Haliya müceddeden bina olunan sefinenin mukaddemine yalnız on beş bin para virüp işbu Buyruldu ile amil olasın 25 B [Receb] sene 1081

Vesika VI :

1084 H. 1673 M. de bazı küçük tevcihata dair Sadrıâzamin beyaz üzerine buyruldu sureti:

بولی سنجاغی بروجه آرپالق سیواس ایالتی پایه سیله متوفی وزیر مصطفی پاشا
کتخداسی خلیل آغایه و طرزون ایالتی بروجه آرپالق بولی سنجاغنه متصرف اولان
کوچوک محمد پاشایه بکشمهری سنجاغی ضمیمه سیله ازاق محافظه سننده اولق شرطیله
صادر اولان خط هایون شوکتقرون موجبجه توجیه اولنوب حکملری یازلق
بیورلدى

غرە ل [شوال] سنه ۱۰۸۴

Bolu sancağı berveçhi arpalık Sivas Eyaleti payesiyle müteveffa Mustafa Paşa kethudası Halil Ağaya ve Trabzon eyaleti berveçhi arpalık Bolu sancağına mutasarrıf olan Küçük Mehmet Paşaya Beyşehir sancağı zamimesiyle Azak muhafazasında olmak şartıyla sâdir olan Hattı hümayunu şevketmakrun mucibince tevcih olunup hükümleri yazılmak

Buyruldu

gurrei L [Şevval] sene 1084

Arpalık; bir mahallin hasılatından muayyen bir mikdarının gerek vazifede olsun ve gerek mazul olsun her hangi bir şahsa tahsisi demektir. Bu buyruldu Halil Ağaya, Sivas Eyaleti payesi yani Beğlerbeğilik (iki tuğlu paşalık) verilerek Bolu sancağı da ona medarı maişet olmak üzere arpalık tayin olunuyor. Arpalık olarak Bolu sancağına mutasarrıf olan küçük Mehmed Paşaya

da Azak kalesi muhafazasında bulunmak şartıyla Trabzon Eyaleti tevclih ve bu Eyalet varidatına zammolarak yani tabir mahsusiyle berveçhi zamime Beğşehri sancağı arpalık veriliyor.

Vesika VII deki buyruldu :

1096 H. 1685 M. tarihinde Sadriâzam tarafından sipah serden geçtilerinin [kapı kulu suvarileri serdengeçtisi] levazımatı bedeli olarak para verilmesi için Defterdara hitaben yazılan buyruldu sureti :

صح
عزتلو دفتردار افندی

حالا سپاه سردن یکدیبلرینک مهمات ولوازماتلری خصوصیچون چاوشلری اولان
علی چاوشه علی طریق القرض اوج کیسه غروش که بیک بشیوز غروش اولق اوزره
تسلیم ایدوب یدندن ممهور تمسک آلاسز دیو

بو یورولدی

۱۱ - جا - سنه ۹۶

Sah

İzzetlû Defterdar Efendi

Hâlâ Sipah serdengeçtilerinin mühimmat ve levazımatları hususı için Çavuşları olan Ali Çavus'a alâ tarikılkarz üç kise gurus ki bin beş yüz gurus olmak üzere teslim idüp yedinden memhur temessük alasız deyu

Buyruldu

11 - Ca - sene 96

Buna dair defterdarlıktan yapılan derkenar muamelesinde şöyle deniyor :

تذکره سی

مهمات ولوازمات سردنکچدیان سپاهیان بدست علی چاوش بوجه قرض
عن خزینة آستانة سعادت بر موجب ممهور ویا فرمان عالی فی ۱۱ جا سنه ۱۰۹۶

غروش

۱۵۰۰

رشن واجب فی ۲۷ جا ۹۶

۱۸۰۰

علی چاوش ...

Vesikada, fotoğrafisinde görüleceği üzere, bu buyruldu'nun sol kenarındaki işaret defterdarlığın işareti mahsusasıdır.

Vesika VIII deki buyruldu :

1106 Rebiulevvel [1694 İkinciteşrin] tarihli olup Veziriâzam tarafından Tophane nazırı Mustafa Efendiye hitaben yazılan ve Sakız kalesi için döktürülmesi emrolunan havan topu ile danele-
rinin biran evvel itmamı hakkında buyruldu sureti :

صح
طوپخانه ناظرى عزتلو مصطفي افندی
و طوپچی باشى وکیلى آغا. حالیا سازى جزیره سی چون حایه قلمه سنه دوکیلان
هوانلر... طقوز قطمه هوان ایله ایکی بیک یدی یوز قطمه خبره دانهسی دوکدیریلوب
برکون اول حاضر و آماده اولمقی باینده مؤکد اوامر شریفه صادر اولمقین ایمدی
خصوص مزبوره کرکی کبی تقید ایدوب دخی صادر اولان اوامر شریفه موجبجه
ذکر اولنان هوانلرک و دانلرینک دوکولسنه انشالله تمالی بوکوندن مباشرت و شروع
ایدوب برکون اول اتمام و تکمیلنده بذل دقت ایله سز دیو

بوورولدی

فی ۱۶ را سنه ۱۰۶

Sah

Tophane Nazırı İzzetlü Mustafa Efendi

Ve topcı başı Vekili Ağa; haliya Sakız Ceziresiçün Hanya kale-
sinde dökülen havanlar . . . dokuz kıt'a havan ile iki bin yedi yüz
kıt'a humbara danesi döktürölüp bir gün evvel hazır ve âmâde
olunmak babında müekkit evâmiri şerife sâdır olmağın imdi hu-
susu mezbûre gereği gibi tekayyüd idüp dahi sâdır olan evâmiri
şerife mucebince zikrolunan havanların ve danelerinin dökül-
mesine inşaallahü teâlâ bugünden mübaşeret ve şürû idüp bir gün
evvel itmam ve teknilinde bezli dikkat eyliyesiz deyu

Buyruldu

Fi 16 - Ra - sene 106

Vesika IX daki buyruldu :

1123 Rebiulâhır [1711 Mayıs] tarihiyle ordudan sâdır olan emir
mucebince [Ruslarla muharebe vardı] ecnebilere casusluk ederek
hıristiyanları tahrik eden Rum keşişlerinden Diyonisus'un tersa-
nede küreğe konulması hakkında sadaret kaymakmının beyaz
üzerine buyrulması :

صح
 روم طاغی کیشلرندن دیونیسوس نام ذمی کتدو حالنده اولمایوب افرنج
 ملتته تبیت و بیجه رعایای تحریک و اضلال و پینلرینه اختلال و ربوب دائمًا سوء حال
 اوزره اولمظه شر و مضرتی رعایا اوزرندن دفع و رفع اولنمق ایچون اصلاح نفس ایدنبجه به
 دکین ترسانه عامرده کورکه وضع اولنمق اوزره اردوی هاپون طرفندن صادر اولان
 امر شریف عالیشان موجبجه ترسانه کورکه وضع اولنمق ایچون باش محاسبه دن آنچه
 ویریلک
 بیورلدی

۶ ر س ۱۲۳

Sah

Rum tâifesi keşişlerinden Diyonisus nam zimmi kendü halinde olmayup efrenc milletine tebaiyet ve nice raayayı tahrik ve ıdlâl ve beyinlerine ihtilâl virüp daima suihal üzere olmağlaşerrü mazarratı reaya üzerinden defü ref olunmak için ıslâhı nefis idinceye değin tersane-i âmirede küreğe vazolunmak üzere orduyu hümayun tarafından sâdir olan emri şerifi âlişan mucebince tersanede küreğe vazolunmak için baş muhasebeden akçe virilmek

Buyruldı

6 R sene 123

Rusların daha on sekizinci asır başlarından itibaren Türkiye-deki hıristiyanları tahrik için keşişlerden istifade eylediklerini gösteren bu vesikadan başka vesikalara da malikiz. Bunların içinde seyahatle Kudüs'e kadar giderek geçtiği yerlerde tahrikâtta bulunan Rus papasları da vardır.

Vesika X daki buyruldı ve mühür :

1152 K. 1739 M. de Tırhala mütasarrıfı olup Ehram tarafına memur edilen Hacı Hasan Paşanın kendisine gönderilen zahîreyi aldığına dair Mora valisi Mehmed Paşanın maiyetindeki menzil Eminine verdiği tezkire ve bunun üzerine valinin derkenarı ve mühürlü buyrulması :

وجه تخریر حروف بودرکه
 امر ولی التعمی اوزره احرام جانبته مأموریم حسیله بیورلدی شریف ایله انعام
 بیوریلان یوز الی کيله شمیر ایله ایکویز وقیه پکساد حالیا نزل امینی آغا حضرتلرندن
 آلنوب بالتام اخذ وقبض اولوندینی اجلدن یدینه اشبو تذکره ویرلشدن
 فی ۴ ز [ذی الحجّه] سنه ۱۱۵۲

حاجی حسن
 متصرف ترحاله
 حالا

Veçhi tahriri huruf budur ki

Emri veliyyünniami üzere Ehram canibine memuriyetim hasebiyle Buyruldı-i şerif ile in'am buyrulan yüz elli kile şair ile iki yüz vukıyye peksimet haliya nüzül emini ağa hazretlerinden alınıp bittamam ahzu kabzolunduğu ecilden işbu tezkire virilmiştir Fi 4 - Z - sene 1152

Hacı Hasan
 Mutasarrıfı Tırhala
 Hâlâ

Bunun üzerinde Vali Mehmed Paşa Nüzül emini vekiline şu derkenarla buyuruldu yazıyor :

نزل امینی وکیلی اسماعیل آغا
 میرمیران مومی الیهک احرام؛ جانبته مأموریتی حسیله تمسکی موجینجه یوز الی
 کيله شمیر وایکیوز وقیه پکساد وروب حفظ سند ایلیه سن دیو
 بیورلدی
 فی ۴ ذ ۱۱۵۲

Nezil emini vekili İsmail Ağa

Mirimirani mumaileyhin Ehrami canibine memuriyeti hasebiyle temessükü mucibince yüz elli kile şair ve iki yüz vukıyye peksimet virüb hıfzı sened eyliyesin deyü

Buyruldı
 Fi 4 - Z - 1152

Bu derkenarlı buyruldının üzerindeki sülüs yazılı beyzî mühürün yazısı şöyledir :

یارب یجاریار شرفند احمدی
 قیل همت علیه مظهر محمدی
 عزت ۱۱۴۰

Vesika XI in buyrulması :

Tevcihat münasebetiyle 1222 Ramazan tarihiyle defterdara yazılan buyruldu :

عزتلو دفتردار افندی

بفداد ایالتک عطفولو یوسف ضیا پاشا حضرتلرینک عهدہ سنہ توجیبی جہتیلہ ارضروم ایالتی و جانب شرقیہ سرعسکرلکی سمدانلو حق پاشا حضرتلری عهدہ سنہ توجیبہ واحالہ اولمش اولوق حسیبہ مشارالہ حق پاشا حضرتلرینک اول حوالی احوالہ وامور سرعسکریہ بہ تحصیل وقوف واطلاع ایلیسی ضمنندہ کافہ ترتیبات و مأموریتک بروجہ تفصیل طرفنہ بیلدرلمسی مقتضای اصول مأموریتدن اولدیفته بناء حوالی مرقومہ بہ مأمور بالجلہ عساکرک دیوان ہایون قلمندن برقطہ دفتری اخراج وارسال اولتیق اوزرہ اولغلہ ایمدی ادارہ امور سرعسکرہ ایچون مشارالہ یوسف پاشا حضرتلری معیتنہ ترتیب اولسان بالجلہ ذنایر مهمات و ترتیبات سائرہ تک والحاصل امور عسکریہ بہ متفرع کافہ مرتبات ہرنہ ایسہ جملہ سنی قبوداتندن بالتبع اخراج و عمل وخبہ صورتندہ برقطہ دفتری ترقیم ایتدیروب مشارالہ حق پاشا حضرتلری طرفندن ارسال اولتیق ایچون باب عالی بہ تقدیمہ مسارعت ایلسز دیو

بیورولدی

۱۶ ن سنہ ۲۲۲

صادر اولان فرمان عالی موجنبہ مجموع مرتباتک باش محاسبہ دن
برقطہ دفتری تحریر و تقدیم اولنہ

(دفتردارک اشارتی) ۲۰ ن سنہ ۲۲۲

İzzetlû Defterdar efendi

Bağdat Eyaletinin atufetlû Yusuf Ziya Paşa hazretlerinin uhdesine tevcihi cihetiyle Erzurum Eyaleti ve çanibi şarkıyye seraskerliği saadetlû Hakkı Paşa hazretleri uhdesine tevcih ve ihâle olunmuş olmak hasebiyle müşarünileyh Hakkı Paşa hazretlerinin ol havali ahvaline ve umuru seraskeriyeye tahsili vukuf ve itıla eylemesi zımında kâffe tertibat ve memuriyetin berveçhi tafsil tarafına bildirilmesi muktezâyı usûli memuriyetten olduğuna binâen havali-i merkumeye memur bilcümle asakirin Divanı hümayun kaleminden bir kıta defteri ihraç ve irsal olunmak üzre olmağla imdi idarei umuru seraskeriyeye için müşarünileyh Yusuf Ziya Paşa hazretleri maiyetine tertib olunan bilcümle zahayir ve mühimmat ve tertibatı sairenin velhasıl umuru askeriyeye müteferri kâffe mürettebat her ne ise cümlesini kuyudatından bittetebbu ihraç ve ilmühaber suretinde bir kıta defterini terkim ittirüp mü-

şarünileyh Hakkı Paşa hazretleri tarafına irsal olunmak için Babıâli'ye takdime müsareat eyliyesiz deyu

Buyruldu

16 - N - sene 222

Defterdar muamelenin tanzimi için bu buyrulduyu başmuhasebe dairesine havale ediyor.

Burade bir vazifeye yeni tayin olunan Seraskerin yeni vazifesine dair ne suretle talimat aldığı ve defterdarlığın başmuhasebe kaleminin derecei ehemmiyeti görülmektedir,

Vesika XII :

Koca Hüsrev Paşanın kaptanı derya iken Pavli kadısına ve âyan vekli tayin ettiği İbrahim Ağaya donanma Divanından göndermiş olduğu baş tarafı resmi mühürle mühürlenmiş olan 1219 Rebiulevvel 7 tarihli buyruldu sureti :

شريعتمآب پاولی قضاسی ناہی افندی زیدعلمہ وقدموہ الامائل والاقران پاولی قضاسی
اعیانی سلیمان آغانک قرنداشی اولوب رویت امور ولایتہ بالوکالہ تمین اولنان ابراہیم
آغا زید قدرہ انہا اولنورکہ قضای مزبور اعیانی مومی الہ سلیمان آغا بو دفعہ آنطالیہ
صحراستندہ معیتمزہ کلوب خدماتمزہ توقیف واستخدام اولنمقدن ناشی قضاء مزبورک امور
وخصوصی رویت وادارہ سنہ سنہ مومی الہک قرنداشی [ابراہیم اغاسن] سکاحوالہ اولنقلہ
قضاء مزبورک واقع اولان امور وخصوصی وادارہ مملکت ورویت امور مهمہ وسائر
واقع اولان خصوصاتی اعیان مومی الہ یربہ بالوکالہ سن رویت وحمايت وصیانت اہالی
وققرای رعیتہ کمال دقت ووادی رضا جویانہ حرکت وققرای عباداللہ ظلم وتعذیدن
وخدمات مهمہ رویتندہ قصور ورخاوت وتکاسل وقوعہ کتورمکدن مجانبت وتحصیل
رضایہ جہد وغیرت ایناک ایچون وکالہ مأموریتی حاوی دیوان دونانمای ہایون
وسرعسکریدن اشبو بیورلدی اصدار و [isim yeri açık] ایلہ ارسال اولوندی
کرکدرکہ بروجب بیورلدی عمل وحرکت ایلہ سز دیو

بیورلدی ۷ را ۲۹

Şeriatmeâp Pavli Kazası Naibi Efendi ziyde ilmühû ve kıdvetül
ema-sile velakran Pavli Kazası Âyanı Süleyman Ağanın karındaşı
olup rüyeti umuru vilâyete bilvekâle tayin olunan İbrahim Ağa ziyde
kadrühû inha olunur ki Kazâi mezbur Âyanı mumailiyh Süleyman
Ağa bu dafa Antalya sahrasında maiyetimize gelüp hidematımız-
da tevkif ve istihdam olunmaktan nâşi kazai mezburun umur ve

hususı rüyet ve idaresine sen ki mumaileyhin karındaşı [İbrahim ağasının] sana havale olunmağla kaza-i mezburun vaki olan umur ve hususunu ve idarei memleket ve rüyeti umuru mühimme ve sair vaki olan hususatı Âyanı mumaileyh yerine bilvekâle sen rüyet ve himayet ve sıyaneti ehali ve fukarayı raiyete kemali dikkat ve vadii rızacuyane hareket ve fukarayı ibadullah'a zulum ve taaddiden ve hidemâtı mühimme rüyetinden kusur ve rehavet vetekâsül vukua getirmekten mücanebet ve tahsili rızâya cehdü gayret eylemen için vekâleten memuriyetini havi Divânı Donanmâyı Humayun ve Seraskeriden işbu buyruldu ısdar ve [isim yeri açık] ile irsal olundu; gerekdir ki bermucibi buyruldu amelü hareket eyliyesiz deyu

Buyruldu 7 Ra [Rebiulevvel] 29

Hüsrev Paşanın bu buyrulduşının baş tarafındaki mührünün talik yazısı : ortada

عبد محمد خسرو

Etrafında :

لاحول ولا قوة الا بالله — وافوض امرى الى الله — وماالنصر الا من عند الله — وما توفيقي
kılışelidir. الا بالله

Vesika XIII ve buyrulduşu :

Bosna sancağının Ustroviçe kapudanlığına merbut [1] (طوركحال) kalesi muhafızlarının 1228, 1229 ve 1230 seneleri mevaciclerinin İstanbuldan alınıp getirilmesi için salyaneci tayin olunan bir memura [mutemedel] buyruldu verilmesi hakkında kale kapudanının Bosna valisine arızası ve derkenarlı buyruldu sureti :

معروض قولريدركه

بوسنه سنجاغنده اوسترويچه قلعهسى فاپودانلغنده طوركحال بلكرقلهسى محافظهسند
مأمور وسنوى مستحق اولدقلى مال مواجبلرى اشبو بيك ايكيوز يكرى سكر
ويكرى دوتوز واوتوز سنلك مستحق اولدقلى مال مواجبلرى محندن ابراد ومصرف
وروزنامهچمه هاپون تمسكات موجبنجه اموال اخذ ونفقات ايصال و تقسيم خصوصنده
اغوات ، نفقات طرفلردن وكيل نصب و تعيين و آستانه عليه عزيمت اولونملى

[1] Bosnada kale muhafazasında bulunan müstahfız, Azab, Farisan, Marta-
los gibi muhtelif sınıfların Âmirine «kapudan» denilirdi.

خصوصندہ - اذن بیورلدی عالیلرینی عنایت واحسان بیورلوق رجاسیلہ عرضحالہ
اجتسار قلندی باقی امر وفرمان دولتو مرحمتلو افندم سلطانم حضرتلرینکدر

فی ر سنہ ۱۱۳۰

بندہ

محمد قیودان

اوستروبیچہ

حالا

Marûzı kullarıdır ki

طور کمال Bosna sancağında Ustroviça kalesi kapudanlığında طور کمال
کalesi muhafazasında memur ve senevi müstahak oldukları
malî mevacibleri işbu bin iki yüz yirmi sekiz ve yirmi dokuz ve
otuz senelik müstahak oldukları mâli mevacibleri mahallinden
irat ve masraf ve ruznamcei hümayun temessükâtı mucebince
emval ahz ve neferat irsal ve taksim hususunda agavat, neferat
taraflarından vekil nasbû tayin ve Asitanei aliyyeye azimet olun-
ması hususunda izin buyruldu-i âlilerini inayet ve ihsan buy-
rulamak recasiyle arzihale içtisar kılındı; bâki emrû ferman devlet-
lû merhametlû efendim sultanım hazretlerinedir.

Fi - R - sene 1230

Bende Mehmed

Kapudânı Ustroviça

Hâlâ

Ustroviça kapudanının bu arızasının üzerinde Bosna valisi Ali Paşanın resmi mühürle mühürlü Buyrulması vardır. Bu Buyruldu ve mührün yazıları aşağıdadır :

تراونیکدن [1] درسعادته وارنجہ (به) تدر یول اوزرنده کاش قضالک قضاة
و نواب فضیلتلو افندیلر و ضابطانی؛ قلمہ مزبورہنک محافظہ سنہ مأمور یولو تولو
نهراتلرینک یکرمی طقوز و اوتوز سنہ لرینک مستحق اولدقلری مواجیلرینک اخذیچون
دارندہ عرض سالیانه چی نصب اولنان کسنہ (نک) درسعادته کیدوب کلسنہ طرفکزدن
و طرف آخردن مداخله ایتہ یوب اشبو بیورلدیمز موجبہ حرکتہ مبادرت ایلہ سز
دیو

بیورلدی غرہ ر سنہ ۲۳۰

[1] Travnik, Bosna valilerinin buldukları şehir olup vilâyet merkezi idi.

Travnik'ten Dersaadete varınca [ya] kadar yol üzerinde kâin Kazâların Kuzat ve Nüvvâbı faziletlü efendiler ve zabitanı; kalei mezbûrenin muhafazasına memur yerlü kulu neferatlarının yirmi dokuz ve otuz senelerinin müstahak oldukları mevaciclerinin da-rendeî arz salyaneci nasbolunan kimsene [nin] Dersaadete gi-düp gelmesine tarafınızdan ve tarafı ahardan müdahale itmeyüp işbu buyruldımız mucebince harekete mübaderet eylesesiz deyu

Buyruldı

gurrei - R - sene 230

Bosna valisi Ali Paşanın geniş yerinde 3,5 ve arzan 3 santim olan mührünün yazısı şöyledir. Ortada

عبدہ علی

۱۲۲۴

Etrafında ise :

لا حول ولا قوة الا بالله — وافوض امری الی الله — وما توفیق الا بالله — وما انصر الا
من عندالله . ayeti kerimeleri vardır.

XIV numaralı vesika :

Vidin vali ve muhafızı İbrahim Paşa [1240 H. 1824 M.] senesi tevcihatında Vidin kalesi muhafızlığı ile Vidin ve Niğebolu sancaklarında ibka edildiğine dair kendisine Ferman gönderiliyor. Muhafız Paşa bu Fermanın bir suretini Tırnova voyvodasiyle kadı ve sair iş erlerine gönderip keyfiyetin halka ilân edilmesini bildiriyor. İşte aşağıda suretini yazdığım Buyruldı İbrahim Paşanın bu hususa dair kazalara yaptığı bir tamimin suretidir. Buyruldının mutat üzere baş tarafında valinin resmi mührü vardır.

افتخار الامجد والا کارم درکاه عالی قاپوچی باشیلرندن طرنوی و وپووده سی سعادتلو
احمد اغا زید مجده و شریعتشمار طرنوی قاضیسی فضیلتلو افتدی زید فضله و قدوة الامائل
والاقران وجوه اهالی و ساثر ایش ارلری زید قدرهم انها اولتورکه دیدنه سلطنت سنیه
وعادات مستحسنة دولت علیه اوزره اشبو ایکیوز قرق سنه سی شوال مکرمنک دردنجی
وقوع بولان توجیهات هایون عنایتقرون شاهانه ده بحر زخار عاطفت حضرت شهنشاهی
موجه دار لطف و عنایت اولاراق عواطف علیه عالمیستد ملوکانه و عوارف سنیه مکارم
بیوند خسروانه دن و دین قلمیسی محافظه سی شرطیله و دین و نیکیولی سنجاقلری کا کان

عهدهٴ صادقانه مزده ابقا و تقریر بیوریلوب اولبایدہ شریفاش صحیفهٴ صدور اولان مبارک خطهایون شاهانه موجبجه ابقا و مأموریتیزی حاوی شرف افزای ساحهٴ صدور اولان ایکی قطعه اوامر جلیلهٴ نک برر قطعه ممضی صور مرغوبه سی اخراج و حق خالصانه مزده منصفه آرای سنوح اولان توجهات سنیه و تلطفات کبیتی شمول دولت علیهٴ نک تحدیث و تشکری ضمتنده طرفکزه ارسال و تسیار اولنمش اولمغه سزکه و بووده واقندی و مخاطبون سائرتهٴ مومی الیمسز صور اوامر شریفه بی جمله مواجهه سنده فتح و قرائت و مضمون عنایت مشحونی اعلان و اشاعته و ودیمةٴ الله اولان ققرای رعیت و قطان مملکتک مظالم و تمدیاتدن وقایه لری اسبابنک استحصالیه جانب ققرادن ذات هایون حضرت ظل اللهیچون دعوات خیریه استجلابنه دقت و دروم طائفه سنک و سائر مجهول الاحوال اولان شخص واحدک بلا تذکره مرور و عبورلرینه رخصت و یریله یوب تذکره مسز ظهور ایدہ زی اولور ایسه همان اخذ و کرفت و مقیداً و محبوساً اعلامیه دیوان ودیته احضارلرینه مسارعت و جملهٴ نک فریضةٴ ذمتلری اولدیغی وجهله دوام ایام عمر و شوکت حضرت شهربازی دعوات خیریه سنه اشتغال و مواظبت ابلکنز بابتده اعلاناً و انھاماً دیوان و دیندن اشبو بیورلدی تخریر [و] ادرضروملی علی ایله ارسال اولنمشدر. انشاءالله تمالی وصولنده کرکدرکه بر موجب بیورلدی عمل و حرکت و خلافتدن تحاشی و مباعدت ایلمسز دیو

بیورلدی سلخ ل سنه ۲۴۰

*İftiharül emacidi velekarim Dergâniâli Kapucu başlarından
Tırnova voyvodası saadettü Ahmed Ağa ziyde mecdühü ve şeriat-
şiar Tırnova kadısı faziletlü efendi ziyde fadlühü ve kıdvetüle-
mâsili velakran vücûhu ehali ve sair iş erleri ziyde kadrühüm
inha olunur ki didenei saltanatı seniyye ve âdeti müstahsenei
Devleti aliyye üzre işbu iki yüz kırk senesi Şevvali mükerreminin
dördüncü [günü] vuku bulan tevcihatı hümayunu inayet makrunı
şahanede bahri zehharı âtîfeti hazreti şehinşâhî mevcedârı lütfü
inâyet olarak avâtıdı aliyyei âlempesendi mülükâne ve avârifi
seniyyei mekarimpeyvendi Hürevânenen Vidin Kalesi muhafa-
zası şartıyle Vidin ve Nigebolu sancakları kemakân uhdei sadıka-
nemizde ibka ve takrir buyrulup olbabda şerefpâşısı sahifei su-
dûr olan mübarek hattı hümayûnu şâhane mucebince ibka ve
memuriyetimizi hâvi şerefefzâyı sahai sudûr olan iki kıl'a eva-
miri celilenin birer kıl'a mümza suveri mergubesi ihraç ve hakkı
halisanemizde minassa arayı sünuh olan teveccühâtı seniyye ve
telâttüfatı kiti şümülü Devleti aliyyenin tahdis ve teşekkürü zim-
nında tarafınıza irsal ve tisyar olunmuş olmağla siz ki Voyyoda
ve Efendi ve muhatabunu sairei mumaileyhimsiz suveri evamiri*

şerifeyi cümle müvacehesinde fethu kiraat ve mazmunu inâyet meşhununu ilân ve işaate ve vediatullah olan fukarayı raiyyet ve kuttânı memleketin zulmü taaddiyattan vikayeleri esbabının istihsaliyle canibi fukaradan zati hümayunu hazreti zillulahî için daavâtı hayriye isticlâbına dikkat ve rum tâifesinin ve sair mechulülahval olan şahsı vâhidin bilâ tezkire mürûr ve ubûrlarına ruhsat virilmeyüp tezkiresiz zuhûr ideri olursa hemen ahzü girift ve mukayyeden ve mahbûsen ilâmiyle Divânı Vidin'e ihzarlarına müsaraat ve cümlelerin farizai zimmeleri olduğu veçhile devâmı eyyâmı ömrü Şevketi hazreti şehriyari daavâtı hayriyesine iştilal ve muvazabet eylemeniz babında ilânen va ifhamen Divânı Vidin'den işbu Buyruldu tahrir ve Erzurumlu Ali . . . ile irsal olunmuştur; inşaallahü teâlâ vüsulünde gerektir ki bermucibi Buyruldu amelü hareket ve hilâfından tehâşi ve mübâadet eyliyesiz deyu

*Buyruldu
Selhi - L - 240*

Hukûmet tarafından gerek merkez memurlarının ve gerek vali ve mutasarrıf bulunan vezir ve Beğlerbeğilerin tayin ve ibkaları her sene Şevval ayının başlarında yapılır ve ibka edilen valilerle mutasarrıfların İstanbulda bulunan kapı kethüdalarına Babı Âlide Sadrıâzam huzurunda ibka hilâtı giydirilirdi. Valilerin ve mutasarrıfların ibkalarına dair gönderilen Ferman, vali, mutasarrıf ve memleket memur ve eşrafının huzurunda merasimle okunduğu gibi bu Fermanın birer sureti kazalara gönderilerek oralarda da merasimle halk huzurunda okunarak ilân olunurdu. İbrahim Paşaya gelen ibka Fermanındaki vesaya arasında Rumların isyanı dolayısıyla muteyakkız bulunulması da tavsiye edilmektedir. Vidin muhafız ve valisinin mührünün yazısı ortada :

عبدہ ابراہیم

ve etrafında da dört tarafında birer kelime ile

موفق اولہ دئم یارب

cümlesi vardır, İbrahim Paşaya « Şehîâ İbrahim Paşa » derler ; Bostancı başlıktan yetişmiştir.

Vesika XV :

Sakız adası ihtisab memuru Fethullah Efendiye haccgân rütbesi verilmesi için Asakiri mansûrei Muhammediyye seraskeri

Hüsrev Mehmed Paşanın inhası üzerine Sadrıâzamın 1251 Receb 10 [1832] tarihli buyrulması :

[İşareti mahsus ile] بیورلدی

ساقز جزیره سی احتسابنه مأمور اولوب بو دفعه درسعادته ورود ایتش اولان فتح‌آله آفندی ارباب معارفدن وهر وجهه شایان عنایت اولدیفته بناءً خواجک رتبه مینه سی احسانیه قدری ترفیع قیامسی عسا کر منصوره محمدیه سرعسکری وزیر مکرم سعادتلو خسرو محمد پاشا حضرتلری طرفلرندن التماس اولوندینی مبارک وسمود خاکبای هایون جناب جهانداریدن لدی الاستیدان شرفریز صدور بیوریلان امرهایون شوکتقرون حضرت شاهانه موجبنجه عواطف علیه ملوکانه دن موی الیه دیوانهایون خواجکسی توجیه ورؤس هایونی اعطا اولتق
فی ۱۰ رجب سنه ۵۱

Buyruldu

Sakız ceziresi ihtisabına memur olup bu def'a Derisaadete vürud itmiş olan Fethullah Efendi erbâbı muariften ve herveçhile şâyânı inayet olduğuna binâden Hacılık rütbei muayyenesi ih-saniyle kadri terfî kılınması Asâkiri mansurei Muhammediyye Seraskeri veziri mükerrem saadellû Hüsrev Mehmed Paşa hazretleri tarafından iltimas olunduğu mubarek ve mesud hakipâyı hümayunı cenâbı cihandariden ledelistizan şerefrizi sudûr buyrulan emri hümayunı şevketmakrunı hazreti şâhâne mücebince avâtıfı aliyyei mülûkânenen mumâileyh'e Divanı humayun Hâ-celiği tevcih ve rüûsu hümayunı ita olunmak

Fi 10 Receb sene 51

Sadriâzam tarafından Divânı hümayun rüûs kalemine gönderilen bu buyrulmasının işareti olan «buyruldu» remzi vesikanın baş tarafındadır. Vesikada görüldüğü üzere Hüsrev Mehmed Paşanın inhası Sadriâzam tarafından hükümdara arzedilerek iradesi alınmıştır.

Vesika XVI :

Ankara valisi Safveti Musa Paşanın Çankırı sancağının Şaban-özü nahiyesinde Yapraklı mevkiinde açılacak olan panayırda eski Osmanlı meskûkâtiyle ecnebi devletleri sikkelerinin ve gümüş ve altın mamulâtın mirice mukarrer kıymeti üzerinden Darbhane için satın alınması ve bu mubayeat için Ankara sancağı ecnas müba-yaacısının memur kılındığı hakkında Çankırı sancağı kaymaka-

mı ve naibine vesaireye hitaben göndermiş olduğu Şevval 15 sene 1267 [1851] tarihli buyruğudur :

متمايز الامائل والاقتران خدمه دولت عليه دن كنفري سنجاعى قائم مقامى حيتلو افندى زيده مجده وشريم تآب نائى مودتلو افندى زيد علمه وقده الامائل والاقتران اعضاى مجلس حيتلو بك وافندى واغال زيد قدرهم انها اولنوركه لواء مذكوره بهر سنه كشاد و اقمادى متاد اولان ياراقلى پنايرينك موسم كشادى تقرب ايتش اولديفندن و پناير مذكوره بين الناس مسكوكات عتيقه عثمانيه و دوليه و سائر سيم و زر تداول ايده جكندن و بونلر ك فيأت ميريه مقرر سهيله جانب ضربخانه طامره ايچون نظامى وجهله استحصالى خصوصى آتقره سنجاعى اجناس مبايه جيسى حولاس اوغلى آندون نام بازرگانه علاوه مأموريت اولنورق مرسوم طرفندن مبايه اولنسى و فيأت زائده ايله ايدى آخرده تداول اولونماسى و سائل لازمه سنك استكمال قلمسى خصوصى اطظم رجال دوات عليه دن ضربخانه طامره ناظرى عطوفتلو بك افندى حضرتلرى طرفندن با تخريرات انها و اشعار اولونمش و بيان حاجت اولمادى اوزره مسكوكات عتيقه متنوعه مذكوره امور مهام و متتادن اولدينى بدى بياتدن و مأمورين سلطنت سنيه طرفلرندن دخى ايجابنك اجرا و معاونت لازمه نك ايفا قلمسى مقتضاي اراده سنه دن ايدوكى واضحاتدن بولونمش اولدينى سزكه قائم مقام و سائر مخاطبون موى ايه مسز معلوم رويت مزومكز اولدقده مسكوكات مذكوره نك مبايه جى مرسوم يدنده بولان ترفه سنده مندرج فيأت مقيدمى و نظامى وجهله طرفندن مبايه اولونماسى و ايدى آخرده تداول اولونماسى و سائل مقتضيه نك استحصالى خصوصه دقت ايلكز باينده مقام مشيرى ايلك آتقره دن اشيو بيورلدى تخرير و تسبير اولنمشدر؛ بته تعالى كر كدر كه بروج بيورلدى عمل و حركت و خلافي حالات وقوعه كتورلامسى اسبابنك استكمالى خصوصه غيرت ايلمسز ديو

بيورلدى ۱۵ ل سته ۶۷

Mütemayizül emasili velakran hademe-i Devleti Aliyyeden Ken-gari [Çankırı] sancağı kaimmekamı hamiyetlû efendi ziyde mecdühü ve Şeriatmeab Nâibi meveddetlû efendi ziyde ilmühü ve kudvetül'emâsili velakran azâyı meclis hamiyetlû bey ve efendi ve ağalar ziyde kadrühüm inhâ olunurki livâyı mezkûrde beher sene küşad ve ik'âdı mütad olan Yapraklı panayırının mevsimi küşadı tekarrüb etmiş olduğundan ve panayırı mezkûrda beynennas meskûkâtı atikai Osmanîyye ve düveliye vesair simüzer tedavül ideceğinden ve bunların fiatı mirîyyei mukarreresiyle canibi Darbhanei Âmire için nizamı veçhile istihsâli hususî Ankara Sancağı ecnas mübayaacısı Holas oğlu Andon nam bazirgân'a ilâvei memûriyet olunarak mersum tarafından mübayaea olun-

ması ve fiati zâide ile eyâdii aharda tedavül olunmaması ve saili lâzimesinin istikmal kılınması hususı eâzımı ricali Devleti Aliyyeden Darbhânei Âmire Nazırı atufettü Beyefendi hazretleri tarafından bâtahrirat inha ve işar olunmuş ve beyana hacet olmadığı üzre meskûkâtı atikai mütenevviai mezkûre umuru meham ve mûtenadan olduğu bedihiyattan ve memurîni saltanatı seniyye taraflarından dahi icabının icra ve muaveneti lâzimesinin ifa kılınması muktezâyı iradei seniyyeden idüğü vazihattan bulunmuş olduğu siz ki Kaimmekam ve sair muhatabını mûmâileyhim siz malûmı reviiyyet melzumunuz oldukda meskûkâtı mezkûrenin mübayaacı-i mersum yedinde bulunan tarifesinde mûnderiç fiati mukayyedesi ve nizamı veçhile tarafından mubayaa olunması ve eyadîi âharda tedavül olunmaması vesaili muktaziyenin istihsali hususuna dikkat eylemeniz babında makamı müşiri-i eyâleti Ankaradan işbu Buyruldu takrir ve tesyir olunmuştur. Bimennihi tealâ gerekdirki ber mucibi Buyruldu amelî hareket ve hilâfı halât vukua getirilmemesi esbabının istikmalî hususuna gayret eylesiz deyu

Buyruldu

15 - L - 67

Bu buyruldu'nun baş tarafındaki resmî mührün büyüklüğü dört santimdir. Mührün ortasında talik hat ile «صفوتى» ve etrafında da:

توكلت على الله — وافوض امرى الى الله — وماالنصر الا من عند الله — وما توفى الا بالله

Ve bu yazıların köşelerinden ise «يا ديان»، «يا منان»، «يا سبحان»، «يا حنان»، «يا حنان» esmâi ilâhiyeleri vardır.

Evvelce valilerin Buyruldularında bu Buyruldu'nun vilâyet divanından çıktığı yazılırken şimdi divan tabiri yerine burada yeni teşkilâta göre «makamı Müşirii Eyaleti Ankara» denilmiştir.

Safveti Musa Paşa Tanzimat ricalinin mühim simalarındandır. Maliye nazırı meşhur Hasib Paşa dairesinden yetişmiştir. Valilik ve dört defa maliye nazırlığı etmiştir. Evkaf, ticaret nazırlıklarında da bulunmuş, meclisi vâlâ reisliğinden mâzûlen 1281 Şaban iptidalarında [1865] vefat etmiştir.

Vesika XVII :

Ahmed Vefik Ffendi [Paşa] nın evkaf nazırlığı zamanında Kara Osman oğlu hacı Hüseyin Ağa vakfına ait bir muamele dolayısıyla evkaf nazaretinden sadaret makamına yazılan 4 Zilkade 1278 tarih

ve 294 numaralı عریضه arızanın üzerinde Sadrıâzam Keçeci zâde Fuad Paşanın Buyrulması ve resmî mührü vardır. Evkaf nazareti arızası ile sadrıâzamin buyrulması sureti aynen şöyledir :

نظارت اوقاف هایون

عدد

۲۹۴

قره عثمان زاده حاجی حسین آغا وقتندن برغمه قضااستنده کائن سنوی یدی بیک بشیوز غروش اجاره لو مع مربوطات نصف حصه درت باب ذکرمان متصرفی بکله بیک ساکنلردن متوق شیخ رفیق دامادی یوسف آتاک و فاتی وقوعیه تراکم ایدن اجاره دن ایکی سنه اون آیلق یکرمی بر بیک ایکویز الی غروش اوقاف هایون خزینهنه نمنی بولونمش ومتوفانک ترکسی حکمه تفتیشدن تحریر اولونماسی ومطلوب خزینه اقدام ودیون سائره مقدم بولونماسی جهتیله مبلغ مزبورک اول ماول ترکه مذکوره اتمانندن بلاشبوت افرازیله جانب خزینهنه تسلیمی ضمننده اوقاف هایون مفتشی فضیلتو افتدی حضرتلرنه صراحة بیورلدی سامی* وکالتناهیلرینک شرفصدوری منوط امر واراده علیه حضرت آصفانلری ایدوکی جانب تحصیلاندن با مذکوره افاده وییان قلمنش اولمغله اولبابده امر وفرمان حضرت ولی الامرکدر

۲۴ ذی القعدة سنه ۲۷۸

مهر

السید احمد وفیق

Nezâreti Evkafı Hümayun

adet

214

Kara Osman zâde Hacı Hüseyin Ağa vakfından Bergama Kazasında kâin senevi yedi bin kuruş icareli maa merbutat nisf hisse dört bab değirmen mutasarrıfı Beğlerbeği sakinlerinden müteveffa Şeyh Rıfki damadı Yusuf Ağanın vefatı vukuiyle teraküm iden icareden iki sene on aylık yirmi bir bin iki yüz elli kuruş evkafı hümayun hazinesine zimmeti bulunmuş ve müteveffanın terekesi mahkemei teftişten tahrir olunması ve matlubu hazine akdem ve diyyünü saire mukaddem bulunması cihetiyle meblâğı mezburun ervel beevvel terekei mezbure esmanından bilâ sübut ifraziyle canibi hazineye teslimi zmnında Evkafı Hümayun müfettişi faziletli efendi hazretlerine sarahaten Buyruldu-i sâmi-ı vekâletpenahilerinin şerefsudûru menutı emrî irâdei aliyyei hazreti âsafâneleri idüğü cânibi tahsilâtta bâmüzekkere ifade ve

درگاه سعادت و شادمانی ...
توسعه رونق و علو در ...
مشرفان و مصلحتیان ...
ادب و عزم و حیا ...
مقام خود را ...
مجلس ...
کتابخانه ...

درگاه سعادت و شادمانی ...
توسعه رونق و علو در ...
مشرفان و مصلحتیان ...
ادب و عزم و حیا ...
مقام خود را ...

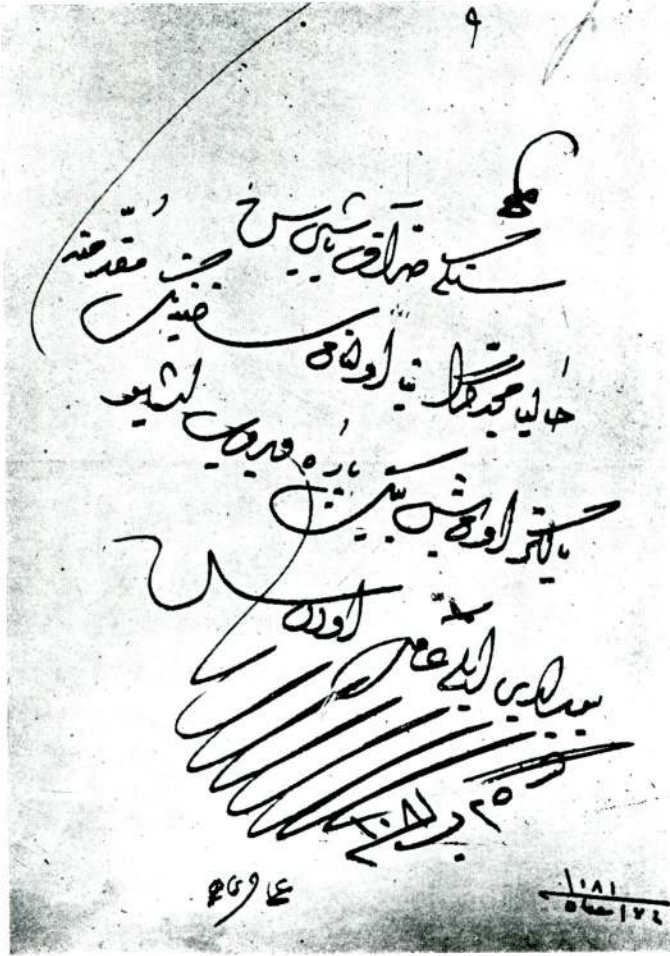
۱۰۷۰
مجلس ...
کتابخانه ...

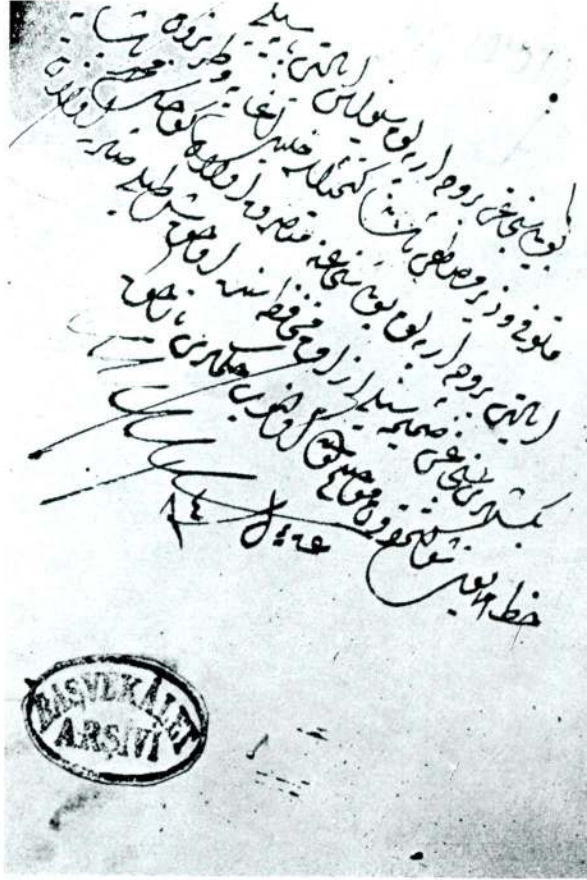
3 — Buyruklı yazısını gösteren 997 tarihli üçüncü vesika

سلطان
 حضاىك نيز خان كياى بيگ
 صفو بود كه بيع سلطان قدادند كار خانان
 كوى كوفلو دوزلونا چيكنه في بود قباغ فيم
 و غويرة ياكى ييرى كيرى كوز فوج ييرى ليجي
 كى عاغ اولون يلاغ سوزى ضايا ايرودى العشى
 و افخادند و اولون سلطانده موجوده
 قبيزده اولون ايرودى عباين بسويغ
 بريان غا مودونو سلطانده
 سلطان
 ۶۷۱ ۶۷

4 — Buyruldu yazısının işarete doğru gittiğini gösteren vesika

5 — Veziriâzam'in (1531 H.) tarihli beyaz üzerine yazılan Buyruhdısındaki işaret şekline gelen Buyruhdı yazısı

6 – 1084 tarihindeki birkaç tayine dair Sadrızam'ın beyaz üzerine Buyrulması

Handwritten Ottoman Turkish text, likely a decree or order, written in a cursive script. The text is arranged in several lines, starting with a large initial letter 'S'. The content appears to be a formal instruction or appointment. At the bottom right, there is a rectangular stamp with some illegible text and a date. Below the main text, there are two smaller handwritten notes or signatures.

7 — Sadriazam'ın 1096 tarihiyle Defterdar'a Buyruđısı

۶
مجلسه خاتمه نهار بیست و نهمین مجلس اقتدار
و طبعاً این نیز کلیه در مطهر افاضی
حوزات علمیه از منتهی طاعت و حلاله ای که با یکدیگر
علاقه دارند و از کتب این فن که در این حوزات
در این حوزات را در روز و در این حوزات را در این حوزات
در این حوزات را در روز و در این حوزات را در این حوزات
در این حوزات را در روز و در این حوزات را در این حوزات

8 — Sadriazam'in 1106 H. tarihli Topbane Nazırına Buyruldisı

حکیم کندیزه و موسوس نندره کنده گانده
روح قابیله نیتیه و نیو عاید کوی و اضله
له کبیا افروخته نیتیه و نیو عاید کوی و اضله
و بنده اضله و بیبا عاید کوی و اضله
سکر وضع روح انداز وضع روح انداز
نفس اربیه کوی و بیبا عاید کوی و اضله
از روس موده افروخته کوی و بیبا عاید کوی و اضله
بوس کوی و بیبا عاید کوی و اضله

عبدالله
1123

9 — Casusluk eden bir rum papasının küreğe konulması hakkında Sadrıazam'ın 1123 H. tarihli Buyruđısı

10 — Vezir Mehmed Paşanın (1152 H.) tarihli Buyrukdışı

عنه و فخره الهی

بنامه و با کمال عطف و بوی حسنه حضرت علی علیه السلام که در دنیا و آخرت هر دو
 جزیه از وضع الهی و جبریه که در کتب سابقه مندرج است که حضرت علی علیه السلام
 در آنجا که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 و در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 صحت کافه ترتیب و معاد با بر وجهی که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 اولاً ما در تذکره اولیاینا از حضرت علی علیه السلام که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 هر دو کلمه بر خط و قوی از جمله کلمه که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 اولاً ما در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 بیحد و خیر در آن ترتیب سزاوار و اولاً ما در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 منزه از هر چه که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 بر خط و قوی بر خط از جمله کلمه که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 اولاً ما در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 منزه از هر چه که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 بر خط و قوی بر خط از جمله کلمه که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است
 اولاً ما در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است که در کتب سابقه مندرج است

1230
2

نظر و بخدمت عالی در طایفه قدر بجا که از در بهر گانه فضل و فضل و فضل
تخصیص افضلیت و تفضلت مقصد از در بهر گانه مقرر شده و مورد تفضل
تفضلت بزرگوار بکبری تفضلت و از در بهر گانه مقرر شده و مورد تفضل
افزاید که در این عرصه بسیار بی نظیر و کمال بوده و مورد تفضل
کلیه و تفضلت کلیه از طرفین مراد شد لایحه مستوفی است و سید در این
جایزه حرکت مبارکه لایحه مستوفی است و سید در این

مورد تفضلت بزرگوار بکبری تفضلت و از در بهر گانه مقرر شده و مورد تفضل
افزاید که در این عرصه بسیار بی نظیر و کمال بوده و مورد تفضل
کلیه و تفضلت کلیه از طرفین مراد شد لایحه مستوفی است و سید در این
جایزه حرکت مبارکه لایحه مستوفی است و سید در این
مورد تفضلت بزرگوار بکبری تفضلت و از در بهر گانه مقرر شده و مورد تفضل
افزاید که در این عرصه بسیار بی نظیر و کمال بوده و مورد تفضل
کلیه و تفضلت کلیه از طرفین مراد شد لایحه مستوفی است و سید در این
جایزه حرکت مبارکه لایحه مستوفی است و سید در این

13 — Bosna Valisi Ali Paşanın (1230 H.) tarihli derkenar Buyruğudisi

Bellefen: C. V

قه قزلبی لایحه مدد طلب بولنده و عداوت و دشمنی لایحه قزلبی
 لایحه قزلبی و هر دو پادشاه غلبه لایحه قزلبی قوه دارانه مقصدی
 لایحه قزلبی که رضوانی عسکری وزیر امور خارجه و وزیر
 حضرتی طرفدار لایحه قزلبی باریک رسوایان لایحه جنب
 جنب لایحه لایحه قزلبی قزلبی صدر جماعت لایحه جنب
 جنب لایحه لایحه قزلبی عسکری لایحه جنب لایحه جنب
 قوه مدد طلب در کس لایحه لایحه

15 — Sadriazam'ın 1201 tarihli bir Buyruđısı

۴

سنا بر کونش
 دوزن کونش
 دراضا و اعتقاد الله
 بی هم قدر ندادن اربع بکنده
 اقباس بنا چوس مولوس
 ندادن لوتوس
 با کونش
 مضمون
 تا مقام رسر
 بی هم لایحه
 کتبه بوزار
 حاله
 دکه در ضوق

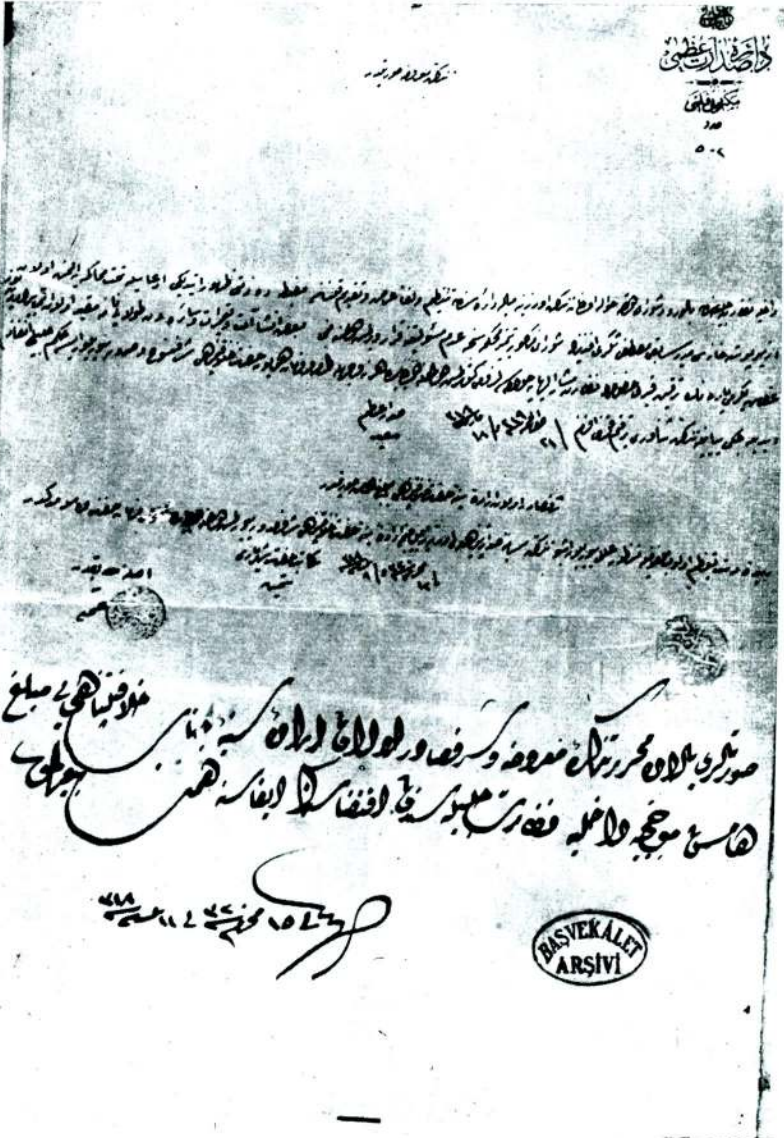
دوزن اربع بکنده و درین اربع نسیبیه میر معزیم و چوس
 اقباس بنا چوس مولوس لوتوس لایحه و درین اربع نسیبیه میر معزیم و چوس
 ندادن لوتوس و درین اربع نسیبیه میر معزیم و چوس
 با کونش و درین اربع نسیبیه میر معزیم و چوس
 مضمون و درین اربع نسیبیه میر معزیم و چوس
 تا مقام رسر و درین اربع نسیبیه میر معزیم و چوس
 بی هم لایحه و درین اربع نسیبیه میر معزیم و چوس
 کتبه بوزار و درین اربع نسیبیه میر معزیم و چوس
 حاله و درین اربع نسیبیه میر معزیم و چوس
 دکه در ضوق و درین اربع نسیبیه میر معزیم و چوس

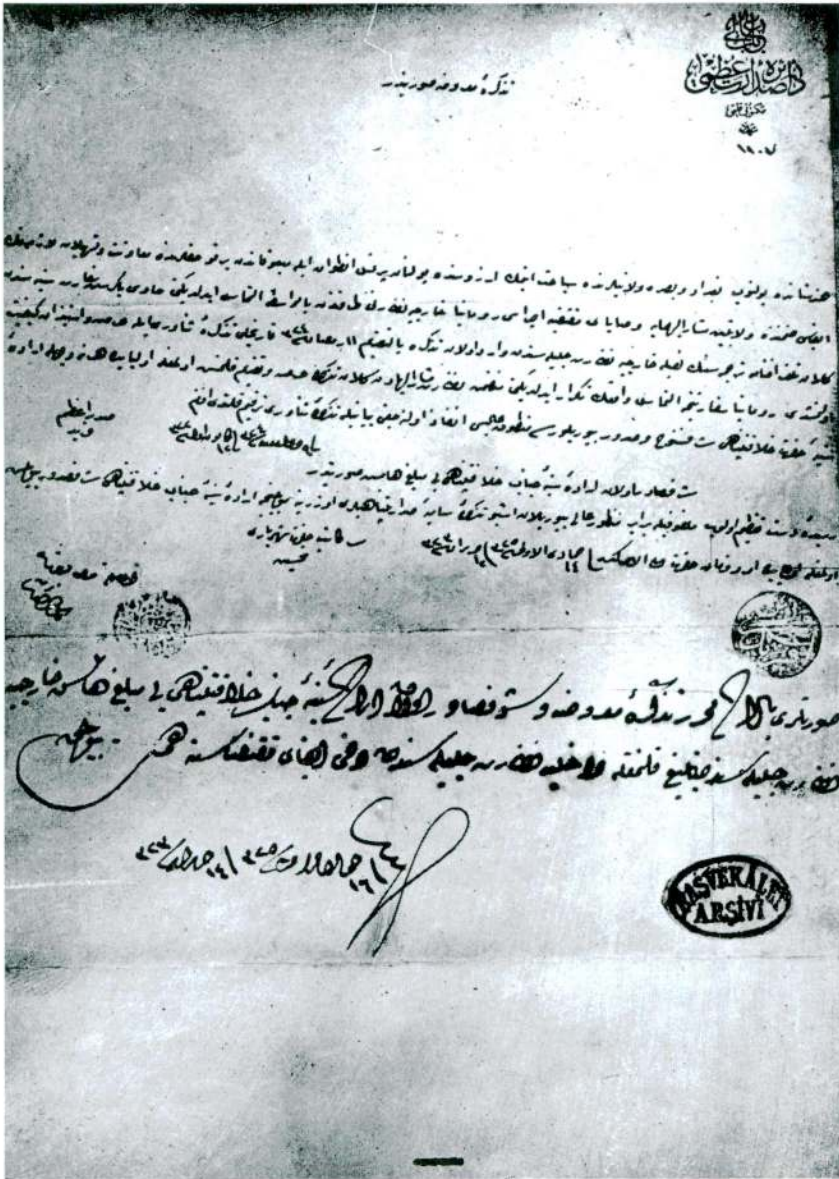
16 — Ankara Valisi Safvetî Paşanın Çankırı Kaymakamı, Naib ve sâireye gönderdiği (1267 H.) tarihli Buyruğoldu

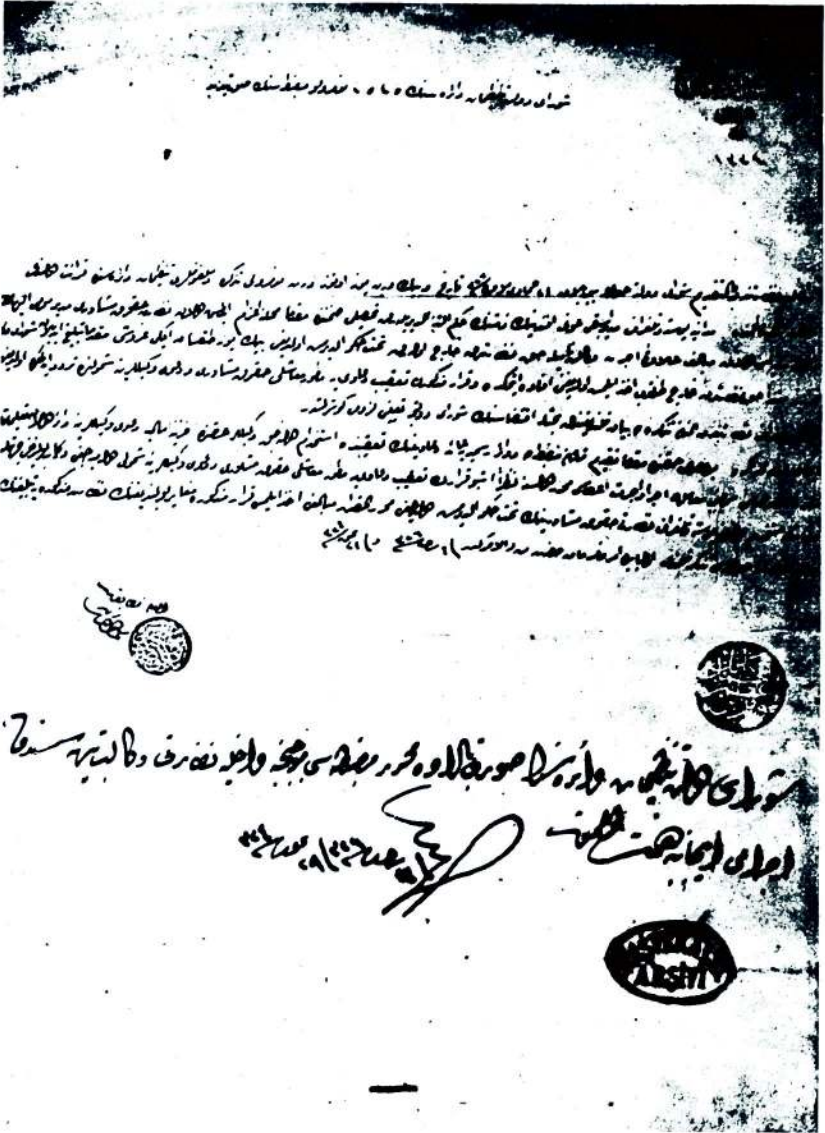
17 — Sadriazam Keçeci zâde Fuad Paşanın 1279 H. tarihli Buyruldu'sı

28 — Sadriazam Said Paşanın 1320 H. tarihli Buyruğudur

19 — Sadırazam Avlunyalı Ferid Paşanın hierî 1325 tarihli Buyruğdısı

20 — Sadriazam Kâmil Paşanın (1326 H.) tarihli Buyruđısı

beyan kılınmış olmağla olbabta emrü ferman hazreti veliyyül-
emrindir *4 Zilkade - sene 278*
Mühür
Esseyit Ahmed Vefik

Bu arızanın üzerinde Sadrîâzam Fuat Paşanın :

محمد فؤاد وزیر اعظم

klışeli mührü ve altında da şu buyrulması görülür:

اوقاف ہایون ناظری عطوفلو افتدی حضرتلری
 موجینجه درکنارده کوستریلدیکی اوزره بیورلدی تمطیر اولنغله خزینجه دخی
 تسویہ مقتضاسنه همت بیورهلر دیو
 بیورلدی ۱۱ ذی القمده سنه ۲۷۸

Evkafı hümayun nazırı atufellü efendi hazretleri

Mûcebince derkenarda gösterildiği üzre buyruldu tastir
olunmağla hazinece dahi tesvîyei muktezasına himmet buyurular
deyu

Buyruldu

11 - Zilkade - sene 278

Bu arızanın son kısmında evkaf nazırına buyruldu yazıldığına dair şu kayıt vardır :

اشبو سریر موجینجه فی ۱۲ ذی القمده سنه ۷۸ تاریخنده افتدی* مشارالیه
 حضرتلرینه بیورلدی* عالی یازیشدر فرمان حضرت ولی الامر کدر

İşbu takrir mucebince Fi 12 Zilkade sene 78 tarihinde efendi-i müşarünileyh hazretlerine Buyruldu-i âli yazılmıştır, ferman hazreti veliyyülemrindir.

Ahmed Vefik Paşanın mühründeki «esseyid=السید» ibaresi zamanın modasına tebaan hakkedilmiş olup kendisinin seyitlikle hiçbir alâkası yoktur.

Vesika XVIII :

Gerek bu vesika ve gerek bunlardan sonraki diğer iki vesika Sadrîâzam Said, Ferid ve Kâmil Paşalara ait olup bunlardan tarih

itibariyle en eskisi olan 319 Zilhicce 21 tarihlisinin suretini yazarak diğerlerinin fotoğrafisini makalenin sonuna koydum.

باب عالی
دائرة صدارت عظمیٰ
مکتوبی قلمی
تذکرہ معروضہ صورتیدر
عدد
۵۰۲

داخلیہ نظارت جلیلہ سندن بالورود شورای دواته حواله اولان تذکره اوزهرینه مالیه دائره سندن تنظیم و لغاً عرض و تقدیم قنلان مضبوطه ذمتی ظهور ایتدیکی ادعاسیله تحت محاکمه آلیمنش اولان از میر پوسته خانه سی مدیر سابق مصطفی شگری افندی تک شورای مذکور تمیز محکمه سنجه عدم مسئولیتنه قرار و یریش اولسنه مبنی بعض انشآت و تعمیرات و سازدن طولایی نامنه مقید اولان آلتی بیک در تیوز غروش یکر می پاره تک ترقین قیدی خصوصتک نظارت مشارالیه بیه حواله سی لزومی کوستریش اولمغه اولبابده هر نه وجهله امر و فرمان هایون حضرت خلافتیناهی شرقسنوخ و صدور بیوریلور ایسه حکم جلیلی انفاذ ایدیله چکی بیانبله تذکره ثناوری ترقیم قلندی افندم

۲۱ ذی الحجه سنه ۳۱۹ و ۱۸ مارت سنه ۳۱۸

صدراعظم
سمید

شرفصادر اولان اراده سنیه حضرت خلافتیناهی بی مبلغ هاشم صورتیدر رسیده دست تعظیم اولوب ملفوفیله منظور عالی بیوریلان اشبو تذکره سامیه صدارتیناهی اوزهرینه موجبنجه اراده سنیه حضرت خلافتیناهی شرفصدور بیورلمش اولمغه اولبابده امر و فرمان حضرت ولی الامر کدر

محرم ۱۲ سنه ۳۰ ۸ نیسان سنه ۳۱۹ سرکاتب حضرت شهریار
تحسین

اصلنه مطابقدر

مهر
مکتوبی صدارت عالی

مهر
وزیر اعظم سمید

صورتلری بالاده محرر تذکره معروضه و شرفصادر اولان اراده سنیه جناب

خلافتناہمی بی مبلغ ہامش موجبہ داخلہ نظارت جلیہ سندن اقتضاسنک افاضتہ ہمت
بیورلق

بیورلدی فی ۱۵ محرم سنہ ۳۰ فی ۱۱ نisan سنہ ۳۱۸

Babı Âlî

Dairei Sadareti uzma

Mektûbî kalemi Tezkirei mârûza suretidir

aded

502

Dahiliyye nezâreti celilesinden bilvürûd Şürâyı devlete havale olunan tezkire üzerine Maliye dairesinden tanzim ve leffen arzu takdim kılınan mazbatada zimmeti zuhûr ettiği iddiasıyla tahtı muhakemeye alınmış olan İzmir Postahanesi Müdiri sâbıkı Mustafa Sükrî efendinin şurayı mezkûr Temyiz Mahkemesince ademi mesuliyetine karar verilmiş olmasına mebni bazı inşaat ve tamirat ve sâireden dolayı namına mukayyed olan altıbin döryüz gurus yirmi paranın terkinı kaydı hususının Nezareti müşarün-ileyhaya havalesi lüzümü gösterilmiş olmağla olbabda her ne vechile emrû fermanı hümâyunı hazreti hilâfetpenâhi şerefsünâh ve sudur buyrulur ise hükmü celili infaz idileceği beyaniyle tezkirei senâveri terkım kılındı efendim

21 - Zilâiece - sene 319 ve 18 Mart 318

Sadrıâzam

Said

Şerefsâdır olan irâdei seniyyei hazreti Hilâfetpenâhiyi mübelliğ hâmiş sûretidir :

Resîydei desti tazim olub melfûfiyle manzûrı âli buyurulan işbu tezkirei samiyyei Sadaretpenâhileri üzerine mücebince iradei seniyyei hazreti Hilâfetpenâhi şerefsudur buyurulmuş olmağla olbabda emrû ferman hazreti veliyyülemrindir

12 Muharrem 320

8 Nisan 919

Serkâtibi hazreti

şehriyâri

Tahsin

Aslına mutabıkdır

Mühür

Mektubi-i Sadareti Âli

Mâhür
Veziriâzam Said

Sûretleri balâda muharrer tezkirei mâruza ve şerefsadır olan irâdei seniyyei cenâbı Hilâfetpenahiyi mübelliğ hâmiş mücebince Dahiliye nezareti celilesinden iktizasının ifâsına himmet buyrulmak

Buyruldı Fi 15 Muharrem 320 Fi 11 Nisan 319

19 ve 20 numaralı muamele ve buyuruldılar aynı tarzda olduğundan suretleri yazılmamıştır.

Nümunelerini koyduğum vesikalarda görüleceği üzere evvelce yazı ile başlıyan « Buyruldı » tabiri sonraları bir işareti mahsusa şeklini almış ve bu işaret Osmanlı İmparatorluğunun ilgasına kadar devam etmiştir.
